

Сходу і Заходу. Підкреслюється що, феномен кінця XX століття—глобалізація—намагається нівелювати національні та культурні особливості, створюючи загальне простір. Однак культурне різноманіття є важливою складовою стабільності суспільного розвитку, і якщо не враховувати цей факт, то це загрожує непередбаченими наслідками. Водночас йдеться, що термін мультикультуралізму останнім часом вже став частиною геокультури, за допомогою якого робиться політика – як внутрішня, так і зовнішня.

Автор доходить висновку, що історичний і сучасний розвиток Азербайджану наочно демонструє, що у мультикультуралізмі є приклад для вивчення і наслідування. Ті, хто виступають проти мультикультуралізму, повинні ширше проаналізувати досвід як Сходу, так і в Заході. Повинна бути вивчена практика країн, що володіють позитивним досвідом.

Ключові слова: мультикультуралізм, глобалізація, Схід-Захід, Азербайджан, модель міжкультурного діалогу.

The article analyzes the problem of multiculturalism . Author implements the comparative approach and investigates model and practice coexistence - multiculturalism civilizations of East and West. Emphasizes that the phenomenon of the late XX century - globalization tries to neutralize the national and cultural characteristics , creating a universal space. However, cultural diversity is an important component of the stability of social development, and if we ignore this fact , it threatens unintended consequences . At the same time states that the term multiculturalism in recent years has become part geopolitical and geocultural meaning whereby done politics - both internal and external .

The author concludes that the historical and contemporary development of Azerbaijan demonstrates that multiculturalism is an example to study and emulate. Those who oppose multiculturalism should increase to analyze the experience of both the East and the West. Should be studied practice of having a positive experience.

Key words: multiculturalism, globalization, East-West, Azerbaijan, modele intercultural dialogue.

Aslanova R. Model coexistence of civilizations: comparative approach to the practice of the East and West.

Надійшла до редколегії: 26.04.2014 р.

УДК: 316.75+37

В. Ф. Баранівський
ІВО НАПН України (м. Київ)

ІДЕОЛОГІЇ ТА ВІЙНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ОГЛЯД АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Висвітлено актуальні питання співвідношення ідеології та війни в сучасному світі. Зокрема, проаналізовано залежність політики від ідеології; проаналізовано сутність та потенційні загрози війн, що несуть сучасні ідеології Західного світу, Російської Федерації, а також сучасні релігійні ідеології: іслам та християнство. Показана роль силових і ненасильницьких засобів у світогляді і політиці буддизму та індуїзму.

Також висвітлено ідеологічні засади воєнної політики сучасної української держави, правові засади застосування нею збройного насилля для захисту інтересів українського народу, що сформульовані в Конституції України, інших державних та міжнародних документах.

Ключові слова: ідеологія, політика, війна, суспільство, українське суспільство, держава, право, іслам, християнство, Сполучені Штати Америки, країни Європейського Союзу, Україна.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема співвідношення ідеології та війни є важливою для аналітиків і управлінців насамперед в аспекті виявлення ролі цих феноменів у суспільстві та особливостей їх взаємовпливу. Ця проблема має велике значення не тільки зі світоглядної, але й методологічної точки зору.

Ідеологія як система ідей, теорій та поглядів, що відбивають інтереси певних соціальних сил (держави, класів, націй тощо) дає можливість виявити сутність, причини, характер та наслідки будь-якої війни. В той же час, це стає можливим за умов, якщо ідеологія аналізується чи будується з урахуванням об'єктивних законів і закономірностей суспільного розвитку та з урахуванням конкретних обставин.

Слід зазначити, що будь-яка ідеологія є не тільки відображенням інтересів певних соціальних сил, але й відображенням та складовою їх культури, певної цивілізаційної приналежності тощо. Аналіз сучасних війн та конфліктів свідчить, що саме ці чинники часто стають головними причинами суперечностей, котрі призводять до збройних протистоянь.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемі ідеологічного обґрунтування війн присвячено безліч публікацій різних епох, народів, філософських, теологічних та політичних поглядів тощо. Головним завданням ідеології є обґрунтування офіційної мотивації війни. Як стверджує у своїй монографії Є. Сенявська, – «Кожна війна (в історії Росії – Авт.) мала своє ідеологічне оформлення, своєрідну ідеологічну мотивацію, котра

могла відобразитися як у офіційному визначенні війни вищими політичними та ідеологічними інститутами, так і в безпосередніх гаслах, що використовуються в пропагандистській роботі у військах» [6].

На даний час актуальними є публікації присвячені аналізу агресії Російської Федерації проти України, поглядам науковців на роль війни в сучасних країнах Заходу, висвітленню ролі культурологічних, релігійних, цивілізаційних чинників у сучасній війні, обґрунтуванню прав українського народу на збройний захист своєї держави.

Мета та завдання статті. Показати найбільш актуальні для України державно - політичні та ідеологічні центри впливу на світову та регіональну політику в аспекті сучасних реалій та їх можливого впливу на військово-політичну та ідеологічну ситуацію в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ідеологія не завжди має безпосередні зв'язки з війною. Ці зв'язки значною мірою опосередковані політичними, соціальними інститутами, певними цивілізаційними, культурними процесами та явищами. Водночас, маючи відносну самостійність, ідеологія не тільки відображає у своїх концепціях та вченнях певні процеси війни, але й здатна здійснювати на неї вплив у різних відношеннях.

Серед напрямів дії ідеології на війну слід, перш за все, виділити той, що вона в формі політичної свідомості формує цілі війни, а також ідейно обґрунтовує підготовку суспільства до війни. Політичні цілі війни, як відображення інтересів та прагнень певних суспільних

сил, впливають із відповідних ідеологічних доктрин та опираються на них.

Наприклад, радянська ідеологія обґрунтовувала війни, насамперед, як вимушену необхідність робітничих класів соціалістичних держав чи їх коаліцій вести війну проти імперіалістичного агресора. Цілями такої війни визначались: захистити соціалізм, розгромити агресора, забезпечити перемогою у війні благоприємні зовнішні умови для будівництва соціалізму та комунізму. Ідеологія захисту «соціалістичної Вітчизни» в радянський період доволі ефективно спрацювала під час підготовки та ведення війн Радянського Союзу з іншими державами. Не меншу роль в обґрунтуванні підготовки та під час війни мала ідеологія фашизму. Носії названих ідеологій апелювали до народних мас з метою переконати у справедливості та невідворотності війни. З цією метою воюючі сторони здійснювали цілу систему ідеологічних заходів спрямованих на відповідну обробку своїх військ та населення, а також військ та населення супротивної держави.

Після Другої світової війни наступив тривалий період так званої «холодної війни» між двома різними ідеологічними світами на чолі яких стояли Радянський Союз та Сполучені Штати Америки. Внаслідок жорсткого ідеологічного протистояння перемому отримали США та їх союзники. Радянський Союз та так званий «соціалістичний табір» припинили своє існування. Але це не означає, що завершилась епоха ідеологій. У світі сформувались нові центри світового впливу з різними системами ідеологій, дуже відмінними за своїм змістом, цілями та способами їх досягнення.

Найбільш потужними центрами ідеологічного впливу у сучасному світі залишаються Сполучені Штати Америки, а також їх союзники – сучасні країни Європейського Союзу. Їх ідеологія спрямована на захист демократичних цінностей, основними з яких є недоторканість прав та свобод людини, свобода совісті та віросповідання, приватна власність тощо. Американці та європейці широко переконані в тому, що їх спосіб життя найкращий. А тому заради його поширення у світі та особистої безпеки США зі своїми союзниками доволі часто використовують і збройні сили (Ірак, Афганістан тощо). В сучасних умовах велику роль у захисті західних, європейських цінностей відіграє військово-політичний блок НАТО.

В останні роки збільшується політичний та військовий потенціал Російської Федерації. Водночас посилюється імперський характер російської ідеології та політики. Ідеологічна, інформаційно-пропагандистська агресія Росії щодо України переросла у військову, привела до незаконної військової окупації частини української держави – Автономної республіки Крим. По суті є прояви застосування російських збройних формувань й щодо інших регіонів України. При цьому використовуються надумані, брехливі підстави, котрі побудовані на хибному трактуванні історії, питань щодо походження росіян та українців, їх держави, мови, культури, релігії тощо. Все це є прикладами грубого ідеологічного та військового тиску. Деякі аналітики, на наш погляд небезпідставно, в ідеології та політиці сучасних керівників російської держави знаходять спільні риси з ідеологією гітлерівського фашизму [5]. У поведінці сучасних російських керівників також очевидними є залишки психології їх монгольських предків спрямованої на пограбування, захват чужих територій, збирання «трофеїв» тощо.

Серйозним джерелом воєнної загрози в сучасному світі

є певні релігійні ідеології. Посилення впливу релігійних ідеологій у сучасних умовах, зокрема й у питаннях застосування збройного насильства обумовлено низкою складних соціально-політичних та духовних процесів, що відбуваються в сучасному світі. «Поширення грамотності й особливий вплив сучасних засобів комунікації привели до безпрецедентного зростання рівня політичного мислення широких мас, зробивши їх незрівнянно сприйнятливішими до емоційного потенціалу націоналізму, соціального радикалізму й релігійного фундаменталізму. Привабливість цих ідеологій підтримується зміцнілим усвідомленням розходжень у матеріальному добробуті, що викликає цілком зрозумілі почуття заздрості, обурення й ворожості. Ще більше згадане посилює втішливе для самолюбства і формульоване в культурно-релігійних поняттях презирство до того, що йменується гедонізмом привілейованої частини людства». Це цитата з книги Збігнева Бжезінського «Вибір. Світове панування чи глобальне лідерство», якого аж ніяк не запідозриш у симпатіях до самоусвідомлених націй.

Сучасний іслам як потенційне джерело збройного насильства. Іслам у сучасному світі є однією із найбільш поширених та впливових релігійних ідеологій. Він досить життєздатний і має великий вплив у світовій спільноті, грає велику роль у суспільно-політичному житті багатьох народів світу. На межі тисячоліть відбулося різке посилення економічних і політичних позицій провідних ісламських країн у світі у зв'язку з наростанням енергетичної кризи. Перетворення цих країн на впливову силу сучасного світу спричинило зростання націоналістичних амбіцій їх правлячих кіл. Відповідно зросла і роль ісламу, а його норми і цінності стали протиставлятися ідеології та традиціям не мусульманського світу і проявились в теорії і практиці ісламізму.

На початку XXI століття світ зіштовхнувся з новою серйозною загрозою – войовничим ісламізмом. Особливо це стало ясно після 11 вересня 2001 року.

Ісламізм, або ісламський фундаменталізм – це радикальна і агресивна релігійно-політична течія, яка відстоює необхідність світового панування ісламу і його очищення від модерністських елементів.

Мусульманський фундаменталізм виходить із концепції джихаду який зобов'язує всіх правовірних вести війну як з «кафірами» (не мусульманами), так і «муттафіками» – лицемірами, тобто формальними мусульманами, але тими, що ухиляються від джихаду. Для ісламистів ворогами є не тільки Захід з його християнською цивілізацією, але й свої уряди, що йдуть на союз із Заходом та співпрацюють з ним.

Цивілізоване людство, у тому числі й більшість самих мусульман, далеких від екстремістської ідеології, вимушене захищатись. У нього немає альтернативи. Йому оголошена війна на знищення, в якій не діють загальноприйняті правила. Невірного необхідно знищити навіть ціною свого життя, бо смерть у джихаді, за переконаннями самих шахидів, забезпечує їм місце в раю. Ця самогубна логіка незвична для західного світу. Цивілізоване людство змушене щось робити перед цією глобальною загрозою.

Ісламський фундаменталізм, діючи, де потрібно, терором і фінансовими вливаннями, а де є можливість – піаром чи навіть університетською мантією, стає все більш помітним фактором світової політики. Уже теракти 11 березня 2004 року в Іспанії, на мадридському вокзалі,

й поразка після цього на виборах іспанської Народної партії показали, що купка ісламських терористів може поставити на коліна солідну європейську державу [1].

Водночас, наявність мусульман в Україні є позитивним прикладом зацікавлених та дружніх відносин представників різних релігій у рамках однієї держави.

Несе певну загрозу збройного насилля ідеологія й іншої світової релігії – християнства. Питання про відношення християнства до проблеми збройного насильства складне, а в деяких аспектах позиції з даного питання є протилежними. Якщо християнство в цілому можна розглядати як деяке відображення світосприйняття, що характеризує, насамперед, європейську людину протягом багатьох століть, то ставити проблему в такий спосіб правомірно. Можна говорити про відношення до насильства в рамках так званої західної традиції.

Суперечливе відношення до насильства мититься у священних книгах християн – Старому і Новому Завітах. У книзі «Вихід» Старого завіту є однозначне твердження про те, що Бог – чоловік брані. Зустрічаємо ми і заклик до віруючого прославляти Всевишнього силою. У свою чергу звернення до Бога під час бою приносило перемогу (Див.: Біблія, гл. V, п. 18-22).

Контент-аналіз тексту Біблії, проведений А.А. Калаєвим, показав, що з 12 407 понять і категорій, які входять у Біблію (Старий Завіт і Новий Завіт), 1909 тією чи іншою мірою відображають проблему насильства (15,39 %) і 1884 висловлювання відображають позитивну спрямованість категорій «мир», «злагода» і т. п. (15,18 %). Найбільш часто вживаються категорія «покарання» і похідні від неї (25,9 % від кількості понять групи «насильство»). Досить часто зустрічаються слова «убити», «убивати» (20,8 %), в яких відображається прагнення дійових осіб до насильства, знищення інших. Часто використовуються заклики до відплати (18 %); ненависть і злість до інших (13,3 %); насильство, війна, воювати (12 %); бити, побити, відібрати, привласнити (8,1 %).

Серед категорій групи «мир» і «злагода» найбільш часто вживаються терміни і фрази: «порятунок» (23 % висловлень), «протягнути руку ближньому», «підтримка», «допомогти» (26 %); заклики до любові (20 %). Порівняно рідше з'являються такі поняття, як «прощення» (13 %), «сприяння» і «мир» (по 7,6 %) [4].

Отримані дані підтверджують суперечливість відношення Біблії до проблеми «насильство — злагода». Пізніше з'являється негативне відношення християнства до воєн. Про це можна судити із заборони Соломонові будівництва святого храму, «тому що пролив багато крові на землі». Доволі символічний факт доручення його будівництва людині, руки якої не були залиті кров'ю. Згодом була висловлена впевненість у тому, що народи перекують мечі на орала, встановлять мир і гармонію.

Перетворення християнської церкви з гваної владою секти в державну релігію в Римській імперії і деяких інших державах породило протиріччя християнських догматів. Воно проявлялося потім у всій наступній історії християнства. Ставши офіційною ідеологією, церква не могла не підтримувати ведення воєн, а часом і сама була їх організатором. Апогеєм трансформації пацифізму раннього християнства на захист насильства стали хрестові походи XI-XIV ст., у ході яких загарбницькі цілі прикривалися релігійними гаслами боротьби проти «невірних», звільнення «гробу господнього» і «святої землі» (Палестини). Далеко не всі християни розділяли офіційні позиції церкви. В цей період в історії

християнства такі течії, як братерство францисканців, анабаптисти, квакери та ін. робили небезуспішні спроби повернутися до ідеалів ранньохристиянського пацифізму.

У новітній час до ідей негативного відношення до насильства звертається офіційна католицька церква, а останнім часом – також і православна. Водночас аналіз публікацій, заяв, конкретних дій сучасних теологів та священнослужителів найбільшої православної церкви – Російської православної Церкви та її філії в Україні – УПЦ Московського патріархату свідчить про активну підтримку нею імперської політики Росії щодо інших народів, загарбання чужих земель, матеріальних та духовних цінностей. З особливою чіткістю така позиція представників цієї Церкви проявилась під час агресивних дій з боку Росії в східних областях України.

Найбільш послідовними в оцінці силових і ненасильницьких засобів у світогляді і політиці є буддизм та індуїзм. Ці релігії ґрунтуються на загальній любові людей, не сприймають насильство, особливо – війну. На відміну від християнства й ісламу, де Бог-творець розглядається як першопричина всього суцього, буддисти та індуїсти спираються на Всесвітню жертву як першопричину буття. Перенісши тягар Всесвітньої катастрофи і соціальних потрясінь, люди усвідомили нікчемність боротьби один з одним, відмовилися від людських пороків і добровільно стали на шлях благодіяння і служіння Богу. Тому на відміну від християнства, де Богу протиставляється Сатана – абсолютне втілення зла, у буддизмі немає різкого протиставлення добра і зла.

З цієї причини в багатьох східних релігіях немає цільної концепції з проблем війни і миру. Лише поява зброї масового знищення спонукала прихильників буддизму висловити більш виразно своє негативне ставлення до війни. За їхнім переконанням, перебороти це зло можна, будуючи своє життя на любові до ближнього, «тому що ніколи в цьому світі ненависть не припиняється ненавистю, але з відсутністю ненависті припиняється вона». У цьому полягає моральний підхід до запобігання соціальних конфліктів. Важливу думку висловив Далай-Лама. За його словами, «не насильницьким шляхом, а тільки з опорою на добру волю людей, за допомогою освіти, ми можемо змінити світ». «Якщо ми станемо поважати сусідів і всіх інших людей, то більше не буде війн. Нехай у всіх у нас різні релігійні переконання, різна ідеологія, різні державні системи, тим не менш, ми все одно частина світового співтовариства. А значить, повинні серйозно замислитися про благо інших. Таким чином, самому поняттю війни більше не залишиться місця у нашому житті» [3]. Кармічний підхід до недопущення конфліктів більш характерний для індуїзму. Він полягає в необхідності формування позитивної карми суспільства, країни, що складається з індивідуальних карм.

Ідеологія Української держави щодо застосування військової сили чітко сформульована в Конституції (Основному Законі), Воєнній доктрині України та інших документах.

Насамперед, Конституція України визначає: Стаття 17. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові

формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкодження їх діяльності.

У Воєнній доктрині України записано:

2. Правовою основою Воєнної доктрини є Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та Законами України.

4. Воєнна доктрина має оборонний характер. Україна не вважає жодну державу (коаліцію держав) своїм воєнним противником, але визнаватиме потенційним воєнним противником державу (коаліцію держав), дії або наміри якої матимуть ознаки загрози застосування воєнної сили проти України.

10. Україна розглядає як воєнно-політичні ризики або виклики, що підвищують рівень загрози застосування воєнної сили проти України, такі наміри чи дії держав, коаліцій держав:

- висування територіальних претензій;
- заклики або спроби щодо перегляду наявних державних кордонів;
- нарощення угруповань військ та озброєнь поблизу кордонів України, створення нових, розширення і модернізація наявних військових баз та об'єктів;
- створення або закупівля нових, а також модернізація наявних систем озброєння і військової техніки, у першу чергу наступального характеру, що призводить до порушення балансу сил;
- активізація розвідувальної діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також іноземних організацій проти України;
- проведення інформаційно-психологічних заходів щодо дестабілізації соціально-політичної обстановки, міжетнічних та міжконфесійних відносин в Україні або її окремих регіонах і місцях компактного проживання національних меншин;
- застосування політичних і економічних санкцій проти України;
- застосування воєнної сили в регіоні або за участю держав регіону;
- підтримка сепаратизму;
- виправдання застосування воєнної сили як засобу вирішення міждержавних спорів;
- послаблення законодавчих обмежень щодо застосування воєнної сили за межами власної території;
- порушення державами міжнародних угод, договорів про нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки, здійснення контролю над озброєннями, обмеження і скорочення озброєнь або вихід з них (припинення участі в них);
- стимулювання ескалації воєнних конфліктів у регіоні.

V. Застосування воєнної сили у воєнних конфліктах

31. Метою застосування Україною воєнної сили є:

- у разі збройної агресії – примушення агресора до відмови від подальшого застосування воєнної сили з повним відновленням територіальної цілісності і суверенітету України, а також до надання гарантій щодо відшкодування завданих збитків;
- у разі збройного конфлікту – досягнення згоди між сторонами конфлікту про відмову від вимог,

що порушують конституційний лад і територіальну цілісність України, від подальшого застосування воєнної сили, а також про роззброєння незаконних воєнізованих або збройних формувань.

32. Під час застосування воєнної сили Україна керується такими принципами:

- незастосування воєнної сили першою;
- адекватність застосування воєнної сили масштабу збройної агресії (збройного конфлікту);
- дотримання норм міжнародного права.

Україна не припинятиме спроб вирішення воєнного конфлікту за допомогою політичних, дипломатичних та інших інструментів.

33. Дії, які Україна розглядає як збройну агресію, визначаються Законом України «Про оборону України».

34. У разі збройної агресії або збройного конфлікту на державному кордоні Україна вживатиме такі дії:

- застосування Збройних Сил України та інших військових формувань відповідно до планів їх застосування, не виключаючи при цьому перенесення воєнних дій на територію агресора;
- здійснення територіальної оборони і цивільного захисту України відповідно до законодавства;
- звернення до Ради Безпеки ООН, інших міжнародних організацій, впливових держав, держав – гарантів безпеки України відповідно до Будапештського меморандуму з вимогою визнання акту збройної агресії та примушення агресора до припинення воєнних дій, відновлення територіальної цілісності і державного суверенітету України, відшкодування завданих Україні збитків;
- активізує дії в міжнародному інформаційному просторі з метою визнання і засудження світовою спільнотою акту збройної агресії, роз'яснення несправедливого стосовно України характеру воєнного конфлікту, політичної позиції та дій України щодо його вирішення.

35. Україна, користуючись невід'ємним правом кожної держави на індивідуальну та колективну оборону в разі збройної агресії, не виключає можливості отримання військової допомоги від інших держав і міжнародних організацій [2].

Уважний та неупереджений погляд на наведені положення державних документів переконливо свідчить про мирний та оборонний характер ідеології та політики Української держави, про справедливі та обґрунтовані наміри щодо застосування воєнної сили тільки за потреби вирішення проблем оборони України від потенційного агресора. Механізм дій та заходів Української держави щодо застосування воєнної сили врегульований Законами України, відповідними Міжнародними правовими документами та відповідають всім вимогам світового гуманітарного права.

Застосування воєнної сили Українською державою санкціоновано народом України та в інтересах народу України, здійснюється під суровим міжнародним та внутрішнім цивільним демократичним контролем.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах роль ідеології в підготовці та веденні війни, а також її недопущенні суттєво зростає. Це пояснюється, з одного боку, підвищенням рівня свідомості та соціально-політичної активності громадян, їх рішучості відстоювати свої інтереси мирним шляхом в процесі діалогу та правових рішень. З іншого боку, роль ідеології в сучасній війні зростає у зв'язку з появою нових надзвичайно широких можливостей впливу на

суспільну та індивідуальну свідомість людей внаслідок активного розвитку засобів масової інформації. Результати ідеологічної боротьби здійснюють суттєвий вплив на формування та стан морально-політичного потенціалу держав, на відношення людей до війн та воєнних конфліктів.

Перспективи подальших досліджень. Найбільш актуальними для подальших досліджень є проблеми ідеології української держави, інших держав та релігій, їх врахування в політиці по забезпеченню національної безпеки України.

Бібліографічні посилання

1. Баранівський В.Ф. Релігієзнавчі проблеми військово-соціального управління : моногр. / В.Ф. Баранівський, П.С. Прибутко – К. : НУОУ ім.І.Черняхівського, 2013. – 312с.

2. Воєнна доктрина України. Затверджена Указом Президента України від 15 червня 2004 року № 648 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року, № 390/2012

3. Далай-лама: Концепція війни застаріла у взаємозалежному світі [Електронний ресурс] / Інтерв'ю РІА «Новості», 30 грудня 2013р. – Режим доступу : http://dt.ua/WORLD/dalay-lama-konceptsiya-viyni-zastarila-u-vzayemozalezhnomu-sviti-134858_.html – Заголовок з екрану.

4. Примуш М.В. Конфліктологія: Проблема насильства в релігійних вченнях [Електронний ресурс] / М. В. Примуш. – Режим доступу : <http://studentam.net.ua/content/view/10628/86/> – Заголовок з екрану.

5. Рибаків Д. У чому путінська Росія 2014 наслідує кайзерівську Німеччину 1914: ідеологічні тенети милітаризму [Електронний ресурс] / Дмитро Рибаків. – Режим доступу : <http://texty.org.ua/pg/news/editorial/read/53651> – Заголовок з екрану.

6. Сенявская Е.С. Психология войны в XX веке: исторический опыт России / Е.С. Сенявская. – М. : РОССПЭН, 1999. – 450с.

Барановский В.Ф. Идеологии и войны в современном обществе: обзор актуальных проблем.

Освещена актуальная проблема соотношения идеологии и войны в современном мире. В частности,

УДК 165.42 + 35.088

Ю. В. Бех, О. О. Гордієнко

ДИАЛЕКТИКА В ОЦІНЮВАННІ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Досліджено актуальність світоглядного осмислення проблеми оцінювання персоналу крізь призму діалектики. Розглянуто зміст фундаментальних понять «діалектика» та «оцінювання». Відзначено характерні особливості класичної діалектики. Досліджено сучасні технології оцінювання. Визначено основні параметри розвитку оцінювання персоналу.

Ключові слова: оцінювання персоналу, класична діалектика, об'єктивна діалектика, суб'єктивна діалектика.

«Оценивание – это правильное кровообращение, без него неизбежны застои и болезненные явления»

Н. Островский

Важливу роль у функціонуванні будь-якої організації відіграють інтелектуальний капітал і людські ресурси, які є безпосередньою рушійною силою розвитку будь-якої установи. Серед проблем, що актуалізуються в ході трансформаційних перетворень, питання результативності діяльності відділу персоналу є однією з найважливіших. З результативністю діяльності персоналу пов'язаний ланцюг соціально-економічних наслідків, менеджерських завдань, що вимагають розробки сучасних концепцій управлінської діяльності.

Доречно зауважити, що останнім часом наша держава зазнала значних втрат і тільки-но «стає з колін», тому до сих пір в Україні ми спостерігаємо негативні наслідки руйнівної дії розрухи та загарбницьких дій. Вітчизняна інфраструктура зовсім загальмувала свій розвиток, а то

проаналізована залежність політики від ідеології; проаналізована сутність і потенціальні угрози війн, которые несут современные идеологии Западного мира, Российской Федерации, а также современные религиозные идеологии: ислам и христианство. Показана роль силовых и ненасильственных средств в мировоззрении и политике буддизма и индуизма.

Также в статье освещены идеологические принципы военной политики современного украинского государства, правовые основания применения им вооруженного насилия для защиты интересов украинского народа, которые сформулированы в Конституции Украины, других государственных и международных документах.

Ключевые слова: идеология, политика, война, общество, украинское общество, государство, право, ислам, христианство, Соединенные Штаты Америки, страны Европейского Союза, Украина.

Baranivskiy V. Ideologies and wars in modern society: a review of issues of the day.

In the article the issue of the day of correlation of ideology and war is lighted up in the modern world. In particular, dependence of policy is analysed on ideology; essence and potential threats of wars which carry modern ideologies of the Western world, Russian Federation, and also modern religious ideologies is analysed: islam and christianity. The role of power and non-violent facilities is rotined in a world view and policy of buddhism and hinduism.

Also ideological principles of military policy of the modern Ukrainian state are lighted up in the article, legal grounds of application by him the armed violence for defence of interests of the Ukrainian people, which formulated in Constitution of Ukraine, other state and international documents.

Key words: ideology, policy, war, society, Ukrainian society, state, right, islam, christianity, United States of America, country of European Union, Ukraine.

Надійшла до редколегії: 14.04.14 р.

й взагалі розпочався «відлік в минуле». Відповідно не обійшлося без змін й у системі управління персоналом: практично створюється нова група спеціалістів, яка потребує «укомплектування», тому в умовах посткризового періоду все більш актуальним постає питання про формування ефективної команди для високоприбуткової роботи організацій.

Роботу з персоналом можна образно уявити як сукупність різноманітних векторів, направлених на створення більш раціональних, ефективних результатів діяльності всієї організації. Саме в контексті поєднання даних векторів (або умовно можемо їх назвати шляхами розвитку) прогресивним та перспективним є напрямок діалектичного підходу в управлінні персоналом. Адже сама діалектика як вчення про розвиток являється універсальною системою наукових знань, що поєднує певну сукупність предметів, явищ, процесів в русі. В нашому випадку кожен з векторів поєднує в собі різноманітні дії щодо покращення результативності праці